Länsstyrelsen
Örebro län

Bilaga 1, Skötselplan

Datum
2026-05-08

Diarienummer
9219-2022

Skötselplan för naturreservatet Bekmossen i Lindesbergs kommun

Lövrik barrblandskog i Bekmossen. Foto: Per Ahlqvist

Skötselplanen utgör bilaga 1 till reservatbeslutet.

Skötselplanen har målklass C avseende friluftsliv.

Skötselplanen är upprättad av Emil Pagstedt Andersson.

Allmän del

Geografiskt läge

Naturreservatet Bekmossen ligger i Lindesbergs kommun, fågelvägen cirka 12 km öst nordöst om Lindesbergs tätort, två kilometer norr om byn Grönbo. Reservatsområdet utgörs av hela fastigheten Hammarn 1:11.

Geologiska förhållanden

Berggrunden i reservatet utgörs huvudsakligen av tonalit-granodiorit samt ett stråk av granit i reservatets sydvästra del. Båda bergarterna är sura och magmatiska, sammansatta av mineralerna kvarts, fältspat och glimmer.

Jordarterna i reservatets norra och västra delar (själva Bekmossen) består huvudsakligen av kärrtorv. Fastmarken i reservatets sydöstra del utgörs huvudsakligen av jordarten sandig morän och österut övergår jordarten till postglacial silt med ett förhållandevis stort inslag av block. Mindre inslag av andra jordarter förekommer bland annat mossetorv, postglacial lera och finsand.

Området sluttar från norr till söder och ansenliga mängder vatten rör sig genom reservatet i denna riktning innan det rinner ut i Sverkestaån och fortsätter söderut. Annars är terrängen inom området förhållandevis plan och reservatets högsta punkt, en moränkulle söder om Norrsjön, reser sig uppskattningsvis mindre än tio meter över reservatets lägsta punkt.

Historisk markanvändning

En titt på historiska kartor visar att området genomgått relativt små förändringar av markslag från tiden för Stomkartan och Häradskartan (1700–1800-tal) fram till idag. Ungefär samma ytor som under den tiden var skog respektive våtmark har samma markslag idag även om andelen våtmark minskat något och en del mänsklig aktivitet åstadkommit förändringar under denna tidsperiod. Under tidsperioden för Stomkartan (1700–1800-tal) ser områdets hydrologi ut att vara tämligen opåverkad och en meandrande bäck rinner från norr till söder genom Bekmossen. Även från Norrsjön rinner en bäck som ansluter till denna bäck och som avvattnar sjön. På Häradskartan (1860-tal) är flödet från sjön och i bäcken genom våtmarken detsamma, även om bäcken ser ut att ha rätats något i sin väg genom myren. Rätningen ser dock inte ut att ha haft en dikande effekt, då arealen våtmark ser ut att vara ungefär densamma som tidigare.

Ekonomiska kartan (1950-tal) visar att det någon gång under 1900-talets första hälft grävts ett helt nytt dike, Slogfallsbäcken. Detta ändrar stora delar av vattenflödet genom området vilket bland annat leder till att viss våtmark växer igen. Under denna tid görs också några mindre kalhyggesytor i området och en liten åkermark anläggs intill ån. Troligen används också delar av området som betesmark under denna tid. På ett ortofoto från 1960 ser området ut ungefär som

på 1950-talets ekonomiska karta, men ytterligare någon del av skogen har kalavverkats. På ett ortofoto från 1975 har åkermarken och andra öppna ytor börjat växa igen, vilket kan tyda på upphört bete. En yta i västra delen av reservatet är också nyligen kalavverkad vid denna tid. De senaste 50 åren har endast mindre kalavverkningar skett inom skogsområdet, som annars i huvudsak stått orört.

Naturförhållanden

Stora delar av området präglas av en översvämningsregim där Sverkestaån, Bekmossen, Slogfallsbäcken och en mängd diken i det lågt liggande området årligen svämmar över ansenliga markarealer. Därmed har svämskogar av bland annat björk och gran skapats. Översvämningarna kring övre delen av Slogfallsbäcken, som egentligen är ett grävt dike, har nyligen ökat i samband med att detta dike, tillsammans med ett antal mindre diken har lagts igen vid en hydrologisk återställning. I svämmiljöerna finns stora mängder död stående och liggande björk och gran. Därför är det inte förvånande att samtliga svenska hackspettarter, utom vitryggig hackspett, har setts födosöka här under de senaste åren.

Där Bekmossen möter Sverkestaån breder våta ängar med gräs och halvgräs ut sig. Detta är goda miljöer för vattensork, vilket ger goda förutsättningar för de större skogsugglorna att födosöka här. Skogstyperna inom reservatet är annars av varierande slag, från lövrika föryngringsytor i 10-årsåldern till nyckelbiotoper med gammal barrnaturskog, strandskog, samt svämskogar med björk och gran. Även om naturvärdena skiljer sig kraftigt mellan olika bestånd är den samlade bilden att naturreservatet hyser höga naturvärden kopplat till bland annat översvämning, hög luftfuktighet, lövträd, gammal skog och död ved. Bland naturvårdsintressanta arter som noterats i naturreservatet Bekmossen kan nämnas tretåig hackspett, mindre hackspett, spillkråka, entita, talltita, tjäder, järpe, barrskogsspinnare, mindre märgborre, jättesvampmal, bronshjon, knärot, hårklomossa, långfliksmossa, lammticka, motaggsvamp, kamjordstjärna, rynkskinn, ullticka, granticka, tallticka, kandelabersvamp och veckticka.

Värden för friluftslivet

Bekmossen bedöms ha måttliga värden för friluftslivet. Området är relativt svår-tillgängligt och framför allt är stora delar av området så våta att det är svårt att ta sig fram i reservatet. Bekmossen gränsar mot det befintliga naturreservatet Grönbo som har väg ända fram till reservatet och har iordninggjorda stigar och rastplatser. Den genomsnittliga reservatsbesökaren bedöms därför ha större behållning av naturreservatet Grönbo än av Bekmossen. Därför sätts området till målklass C, vilket betyder att varken parkering eller andra anordningar kommer att anläggas i reservatet. Länsstyrelsen kommer följaktligen enbart att märka ut områdets yttergräns samt sätta upp informationsskyltar till reservatet.

Prioriterade bevarandevärden

Området karaktäriseras av att det är låglänt, vått och lövrikt. Det hyser höga naturvärden kopplat till vatten, våtmarker och olika skogstyper. Reservatet har åstrand längs det nationellt värdefulla vattendraget Sverkestaån. VMI-objektet Bekmossen har klassats som en våtmark med höga naturvärden i ett nationellt perspektiv. I reservatet finns även tre skogliga nyckelbiotoper. Uppskattningsvis 30 % av skogsmarken består av den för utökat formellt skydd prioriterade skogstypen svämlövskog. Återställning av hydrologin är nyligen utförd i en del av området, genom att ett antal diken lagts igen vilket kan göra att arealen svämlövskog ökar på sikt.

Bekmossen har också ett viktigt läge i landskapet. Bekmossen är en skogs- och myrmosaik med höga värden bland annat kopplat till våtmarker och olika typer av skog. Bekmossens sydöstra del gränsar via Sverkestaån till det nästan 500 hektar stora naturreservatet Grönbo. Grönbo i sin tur ingår i det mer än 3000 hektar stora Ramsarområdet Getapulien-Grönbo, uppkallat efter de två större naturreservat som utgör Ramsarområdets norra och södra del. Förutom reservaten utgörs också största delen av det mellanliggande området av värdekärnor av våtmarker och skog och i stora delar av detta område finns långtgående planer på ytterligare reservatsbildning. Hela Ramsarområdet hyser samma skogs- och våtmarkstyper som Bekmossen. Inom detta område finns idag mer än 100 rödlistade arter noterade knutna till områdets skogs- och våtmarksmiljöer. Bekmossen blir därför ett värdefullt tillskott till ett av länets största kända sammanhängande områden med höga naturvärden eftersom ett områdes storlek är en av de viktigaste faktorerna för långsiktig ekologisk funktionalitet.

Bekmossen har en blandning av olika skogstyper, vatten och våtmark och hyser ett flertal intressanta och skyddsvärda arter kopplat till dessa naturtyper. Bland dessa kan nämnas de rödlistade arterna utter, bäver, öring, kungsfiskare, kricka, duvhök, mindre hackspett, tretåig hackspett, spillkråka, entita, talltita, järpe, barrskogsspinnare, knärot, lammticka, motaggsvamp, rynkskinn, ullticka, kötticka, granticka, tallticka, kandelabersvamp och veckticka, samt andra naturvårds-intressanta arter som tjäder, mindre märgborre, jättesvampmal, bronshjon, långfliksmossa, grynig blåslav, dropptaggsvamp och gullgröppa.

Källor

1. Artportalen, www.artportalen.se, Artdatabanken och Naturvårdsverket.
2. Ekonomiska kartan, 1950-tal
3. Häradskartan, 1860-tal
4. Stomkartan, 1700–1800-tal
5. Ortofoton från 1960, 1975, 1998, 2003 och 2025
6. SGU:s digitala bergrundskarta och jordartskarta.

Plandel

Reservatet har indelats i två skötselområden:

A. Skogs- och myrmosaik
B. Friluftsliv

Skötselområde A, Skogs- och myrmosaik (92 hektar, hela området)

Området består av skog, våtmarker, sjö och vattendrag. En restaurering av områdets hydrologi är nyligen gjord genom att anlagda diken lagts igen för att åstadkomma en mer naturlig vattenregim. Detta har gjort att området, som redan innan restaureringen präglades av blöta myrar, sumpskogar och översvämningsmarker har förstärkt och utökat dessa natur-miljöer. Själva våtmarken Bekmossen har bedömts ha högt naturvärde i den nationella våtmarksinventeringen (VMI). Denna våtmark, som upptar reservatets norra och östra delar, har gett namn åt naturreservatet. Genom myrmarken rinner en bäck från nordväst till sydöst. Den mynnar slutligen i Sverkestaån. Bäcken svämmar tidvis över sina breddar, vilket gör att bäckens kantzoner till stora delar består av sump- och svämskogar av gran, tall och delvis rena lövskogar. Reservatets södra och västra delar är generellt sett torrare och består huvudsakligen av skog på frisk och fuktig mark. Här har skogen påverkats mer av skogsbruk och här återfinns flera bestånd som idag inte har speciellt höga naturvärden. Även inom denna del finns dock bestånd med lång skoglig kontinuitet, naturvärdeselement och krävande naturvårdsintressanta arter. Dessa arter bör kunna sprida sig mer, när de skogsbrukspräglade bestånden åldras och mer död ved och andra viktiga skogliga strukturer därigenom återskapas.

Själva Norrsjön är inte inventerad och dess naturvärden är därför inte kända av Länsstyrelsen. Sverkestaån däremot, som utgör reservatets sydöstra gräns, har höga naturvärden och är klassad som ett nationellt värdefullt vatten.

Många krävande, rödlistade, signalartsklassade eller på annat sätt naturvårds-intressanta arter har noterats i området, exempelvis utter, bäver, öring, kungs-fiskare, drillsnäppa, kricka, storspov, duvhök, mindre hackspett, tretåig hackspett, spillkråka, entita, talltita, tjäder, orre, järpe, större vattensalamander, barrskogs-spinnare, mindre märgborre, jättesvampmal, bronshjon, knärot, långfliksmossa, hårklomossa, grynig blåslav, lammticka, dropptaggsvamp, kamjordstjärna, mo-taggsvamp, rynkskinn, ullticka, kötticka (*Leptoporus mollis*), granticka, tallticka, gullgröppa, kandelabersvamp och veckticka.

Bevarandemål

Området är varierat med avseende på olika skogstyper och trädslagsblandningar. Norra och östra delarna av området präglas av platsens vattendynamik där avvattnande diken saknas. Därför har periodvisa översvämningar skapat dödvedsrika sväm- och sumpskogar varav stora delar är starkt lövdominerade. Här och var finns ytor i skogsmarken som hyser vattenspeglar stora delar av året. Överallt sker småskaliga naturliga processer som åldrande, avdöende och luckbildning, liksom periodvisa mer omvälvande störningar, till exempel insektsangrepp, bäverdämningar och stormfällning som präglar skogens dynamik och struktur.

I de blötaste delarna av Bekmossen och invid Norrsjön häckar flera arter av vadare och andra våtmarksfåglar.

Trädskiktet i hela området är olikåldrigt och flerskiktat. Det finns gamla träd, lågor, stående döda eller döende träd och naturstubbar. Det finns även gamla och grova naturvärdesträd av olika arter utspridda i området. Flera levande träd och stående döda träd har bohål för hålhäckande fåglar. Träd, block och mark bekläds ställvis rikligt av lavar och mossor tack vare områdets höga luftfuktighet. Artrikedomen inom artgrupperna fåglar, kryptogamer, insekter och kärlväxter i området är hög.

Följande typiska arter förekommer: mindre hackspett, jättesvampmal och kandelabersvamp.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling. Huvudinriktningen för området är fri utveckling vilket ska prägla området och råda under långa tidsperioder. Vissa återställande åtgärder och punktinsatser kan dock göras som avsteg från fri utveckling, såsom punkterna nedan.
- Hydrologisk återställning, som igenläggning av diken eller återställning av rensade eller rätade vattendrag. Åtgärder ska alltid föregås av utredning för att minimera skador på prioriterade arter och naturmiljöer och angränsande fastigheter.
- Naturvårdsbränning. Stora delar av området är vått och möjligen inte lämpligt för naturvårdsbränning. Bekmossen och dess omgivning hyser ändå spår och naturvärden kopplade till brand. Detta till följd av den stora skogsbranden i Spannarboda 1914, som omfattade ungefär 2500 hektar mark och som delvis svepte över det område som nu är Bekmossens naturreservat. Naturvårdsbränning bör därför inte uteslutas som skötsel-åtgärd om rätt förutsättningar uppstår. Reservatets sydvästra delar är torrare och hyser större andel skogsbestånd med lägre naturvärden, varför dessa delar av reservatet möjligen lämpar sig bättre för bränning än den nordöstra halvan av reservatet.
- Friställning av särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper, exempelvis gamla tallar och gamla eller udda lövträd som annars riskerar

att skuggas ut, genom fällning eller ringbarkning. Fällda träd lämnas kvar i reservatet som död ved.
- Vid behov, nätning av särskilt värdefulla träd, som till exempel gamla aspar och sälgar, som skydd mot bäverfällning.
- Vid behov, eliminering av främmande träd, buskar, växt- och djurarter.

Skötselområde B, Friluftsliv

Bekmossen ligger fågelvägen cirka 12 kilometer ostnordost om Lindesberg vilket motsvarar ungefär 20 kilometer i vägavstånd. Från byn Grönbo är avståndet till Bekmossen två kilometer. Bekmossen nås antingen från en väg som går fram till Hålldammen, beläget i kanten av naturreservatet Grönbo, eller från en skogsbilväg som passerar väster om naturreservatet Bekmossen. I båda fall krävs en skogspromenad på ett antal hundra meter för att komma fram till naturreservatet. Om Bekmossen angörs från Hålldammen finns en stig från parkeringen som rundar en privatägd fastighet och sedan via en bro över Sverkestaån leder in i reservatet. Länsstyrelsen har inte rådighet över bron varför entré längs denna väg sker på egen risk.

Eftersom stora delar av Bekmossen är vått och svårgånget kommer inga stigar eller andra anordningar att anläggas. För den som vill gå på markerade stigar rekommenderas i stället det närliggande naturreservatet Grönbo, som har bättre förutsättningar för ett tillgängligt friluftsliv.

Ett visst friluftsliv förekommer kring Sverkestaån i form av fritidsfiske. Fiskeklubben HK Sverkestaån säljer flugfiskekort för delar av Sverkestaån. Fiskeintensiteten vid reservatet Bekmossen är relativt låg då de bäst anpassade fiskesträckorna är belägna en bit uppströms naturreservatet.

Övrigt friluftsliv i naturreservatet Bekmossen utgörs i huvudsak av svamp- och bärplockare, fågelskådare eller lokalt boende skogsströvare.

Målklassning

Området bedöms ha låga förutsättningar för ett mer omfattande aktivt friluftsliv. Det går inte att ta sig hela vägen fram till naturreservatet med bil. Stora delar av naturreservatet är mycket vått, varför anläggandet av stigar och spänger skulle vara både svårt och kostsamt. Då Bekmossen ligger i direkt anslutning till naturreservatet Grönbo som är större, har mer vandringsbar skogsmark samt har både markerade vandringsleder och rastbord så har närområdet ändå goda förutsättningar för bedrivande av aktivt friluftsliv.

Reservatet har därför satts i målklass C, enligt Naturvårdsverkets *Vägledning för målklassning av naturreservat och nationalparker i olika målklasser och fokus*. Målklass C innebär vanligtvis att inga anläggningar ska uppföras. Om behov uppkommer i framtiden kan dock Länsstyrelsen uppföra informationsskyltar och anlägga enklare stigslinga.

Bevarandemål

Naturreservatet ska ge den naturintresserade allmänheten möjligheten att uppleva Bekmossens naturvärden om så önskas. Besökaren som tar sig till Bekmossen ska kunna orientera sig och hämta kunskap om reservatet genom aktuella informationstavlor.

Skötselåtgärder

- Informationstavlor med karta ska sättas upp och underhållas enligt skötselplanekartan.

Övrigt

Förvaltning

Reservatsförvaltare är Länsstyrelsen i Örebro län.

Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen av bevarandemål och syfte sker inom ramarna för Länsstyrelsens arbete med uppföljning av skyddad natur. Länsstyrelsen har för avsikt att framöver ta fram dokumentet *Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län*.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Om mera kostnadskrävande restaureringsåtgärder genomförs i reservatet (över 200 000 SEK) ska dessa följas upp inom länens obligatoriska uppföljning. Ytorna där åtgärderna genomförts ska följas upp separat så att åtgärdens effekter kan mätas.

Uppföljning av friluftsliv

Uppföljningen av friluftsliv kommer att ske enligt *Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län*.

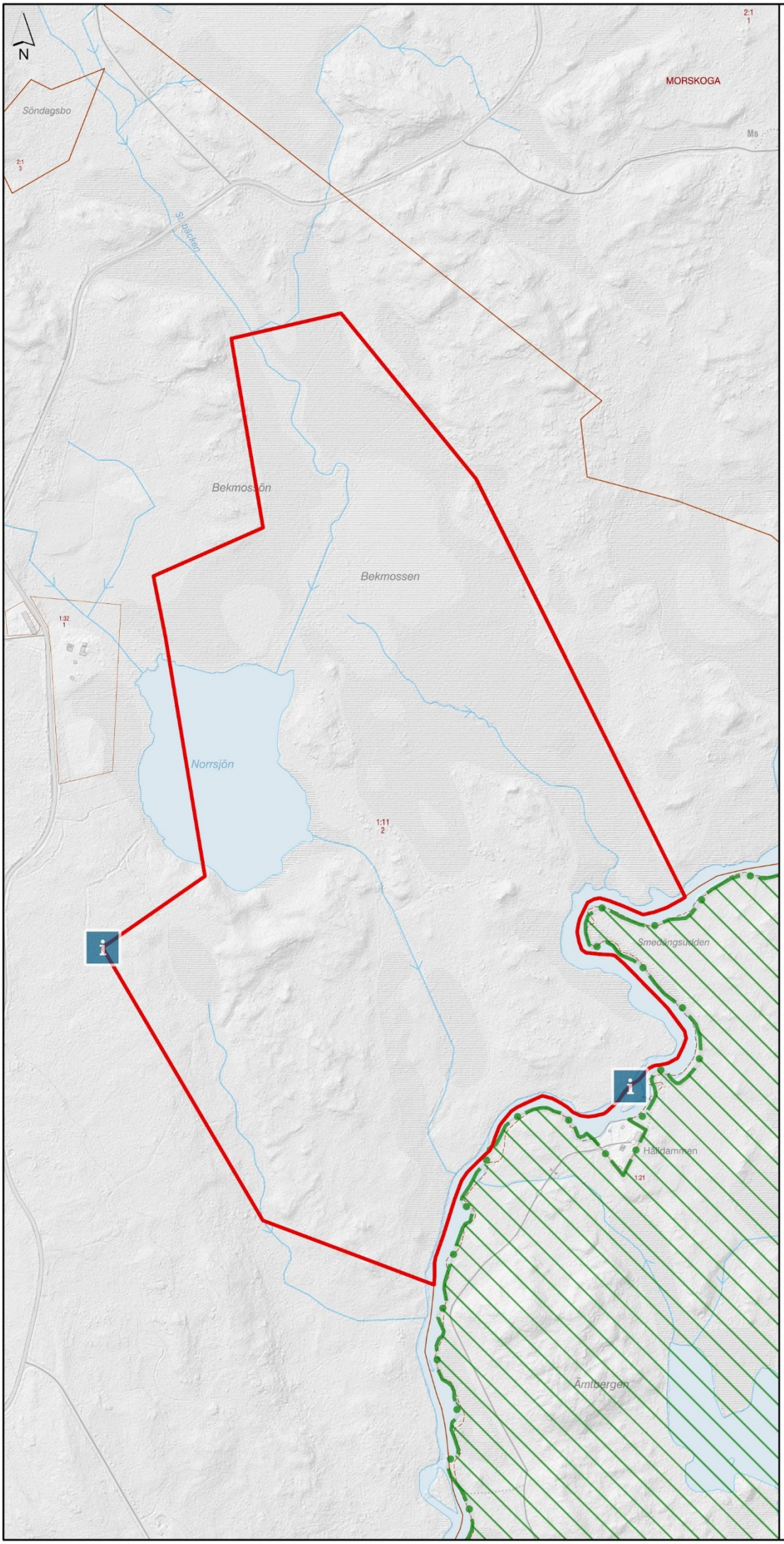

Skötselplanekarta för naturreservatet

Bekmossen

Lindesbergs kommun
Beslutsdatum 2026-05-08
Dnr: 9219-2022

Naturreservat enligt detta beslut

Befintligt naturreservat Grönbo

Informationsskylt

0 100 200 m

© Lantmäteriet
© Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen Örebro län